

Akademisk kompetanse er viktig i bispekollegiet

–Vi kan ikke tegne de partipolitiske løsningene

Jeg deler ikke alle de synspunkter biskop Tor B. Jørgensen har hatt, og jeg vil ikke være en kopi av ham, sier Anne-Helen Fjeldstad Jusnes (55).

Hun er fra Hadeland, men har hatt nesten hele sitt presteliv i Sør-Hålogaland. Hun vokste opp i De Frie Evangeliske Forsamlinger og har i flere år vært Ap-ordfører i kommunen der hun er prest. Nå er Anne-Helen Fjeldstad Jusnes prost i Lofoten prosti og kandidat til å bli ny biskop i Sør-Hålogaland.

– Vil du som biskop i Sør-Hålogaland være en like sosialetisk engasjert og medieaktiv kirkeleder som Tor B. Jørgensen har vært?

– Hvis jeg blir biskop vil jeg være opptatt av de sosialetiske sidene ved kirkens budskap. Men jeg deler ikke alle de synspunkter biskop Jørgensen har hatt, og jeg vil ikke være en kopi av ham. Han har markedsført mange viktige saker og vært godt synlig i media. Jeg tror det er umulig å være biskop uten å være medieaktiv. Det vil jeg også være, men på min måte.

– Hva vil du som biskop mene om oljeutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen?

– Som prost i Lofoten har jeg vært midt oppi denne diskusjonen i mange år. Det er mange ulike syn i menighetene våre. Jeg er enig med Bispemøtet og Kirkemøtet i at vi må forvalte havet og naturen på en god måte og ta klimautfordringene på alvor. Vi må som kirke være en etisk og kritisk røst, men ikke tegne de partipolitiske løsningene. Jeg vil derfor være forsiktig med de konkrete, politiske svar på spørsmålet om oljeutvinning.

– Er du villig til å skjule en asyl- søker med vedtak om returreise i din bolig?

– Det vil være helt avgjørende hvilken situasjon det gjelder, og jeg vil aldri ta en slik avgjørelse uten at den er forankret i enighet i bispedømmets ledelse og menigheten der dette skal skje. Biskopen er i denne sammenheng ingen privatperson, og jeg vil nok i en slik sak ikke bruke min egen bolig, men se dette i sammenheng med muligheten for kirkeasyl.

– Hvorfor har du svart ja til å la deg nominere til bispekandidat?

– Jeg er blitt oppfordret av mange, både fra ledere og menigheter i kirken til å si ja, av folk som har sett meg som prost og prest i mange år. Det opplever jeg som et ytre kall. Jeg har stor kjærlighet til dette bispedømmet. Og så har jeg en kallsforståelse som har fulgt meg siden studietiden: Hvis du ser at det er oppgaver som må gjøres, og du tenker at du kanskje kan ha - mulighet til å gå inn i den oppgaven - ja, da er det et kall.

– Hva vil du som biskop tilføre Bispemøtet av ny kompetanse?

– Om det er ny kompetanse tror jeg neppe, men et nytt menneske vil alltid bringe med seg noe nytt. Jeg har lang grasrotkompetanse som prest og prost, og det jeg tror det er en viktig kompetanse i Bispemøtet. Jeg kan mye om feminisme, likestilling og kommunal virksomhet. Etter mange år med politiske verv, også som ordfører, har jeg lederkompetanse. Dessuten har jeg bakgrunn fra en annen kirkevirkelighet: De Frie Evangeliske Forsamlinger. Det er snart 40 år siden jeg ble medlem i Den norske kirke, men jeg kjenner mye til hvordan det er å høre til i et annet trossamfunn og å skifte kirkelig tilhørighet.

– Hva er din svakhet som leder?

– Jeg er opptatt av er å være tydelig, lyttende og løsningsorientert. Noen kan oppfatte meg som for tydelig og utålmodig. Men jeg har lært at man selv må være oppmerksom på det som kan være svakheter, og ikke være redd for å ta imot kritikk eller veiledning. Som leder må man være i stand til å se seg selv med andres øyne. Det må man ofte ha hjelp til å klare.

– De tre biskopene som Kirkerådet har tilsatt, har alle vært menn. Mener du det er viktig at den neste biskopen som tilsettes er en kvinne?

– I den prosessen vi er i nå, synes jeg det er vanskelig å svare ja. Men prinsipielt er det viktig at bispekollegiet er sammensatt på en god måte av både kvinner og menn. Det er litt beklagelig at kjønnsfordelingen får så sterkt fokus foran ett enkelt bispevalg.

– Du mener at likekjønnede bør få gifte seg i kirken. Hvordan vil du som biskop forholde deg til dem som ikke er enig med deg i det spørsmålet?

– Jeg har allerede hatt forbønns handlinger. Det har jeg opplevd som en velsignelse. Men for bispedømmet vårt er det viktig å ha prester som står for et annet syn enn det jeg har. Det er med på å vise at vi har er en åpen, inkluderende kirke som skal være for alle. Jeg vil respektere og forsvare dem som ikke er enig med meg.

– Hvordan vil du med en setning definere begrepet «folkekirke»?

– En kirke som er som overalt i hele landet, en kirke som er hellig og allmenn og ved det åpen for alle mennesker, en kirke som er en dør inn til nåden og en dør ut i tjenesten.

– Hva mener du er karakteristisk for Sør-Hålogaland bispedømme til forskjell fra andre bispedømmer, og hvilke utfordringer gir dette for bispetjenesten der?

– Vi er et geografisk stort bispedømme med mange små lokalsamfunn. Det er utfordrende med tanke på tjenestene en kirke skal tilby. Det er stort mangfold når det gjelder etnisitet, kulturell bakgrunn og trosuttrykk. Trosopplæring for alle – ikke bare for barn og unge må være en viktig del av det å være folkekirke fremover. Sør-Hålogaland er et bispedømme med store naturrikdommer. Dette gjør at vi er sterkt opptatt av hvordan vi forvalter skaperverket.

– Hva slags forhold har du til misjon?

– Jeg har vært medlem av Det Norske Misjonsselskap siden ungdomstiden. Misjon og å bringe evangeliet til alle mennesker er en grunnleggende oppgave for en kirke. Det tradisjonelle misjonsarbeidet har gått mye tilbake. Derfor er det i hvert fall i vårt bispedømme avgjørende at misjonsengasjementet knyttes opp til menighetene.

– Hva er din siste kulturopplevelse, og hva betød den for deg personlig?

– Å høre Ramberg blandakor 17. mai gjorde meg glad. Et slikt lokalt kor har stor betydning for kultur, trivsel og tilhørighet.

– Hvilket bibelvers betyr mest for deg personlig?

– Det er vanskelig å nevne ett bibelvers, for for meg er det sammenhengen i hele Bibelen som er viktig. Men et vers som har gått igjen i mitt liv og min tjeneste, er 1. Johannes 4.10-11:
«Ja dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder. Mine kjære, har Gud elsket oss slik skylder også vi å elske hverandre.»
Disse ordene uttrykker det jeg opplever som vesentlig i troen: nåden og kjærligheten fra Gud og tjenesten for medmennesker.

«Det er ryddig ikke å ha en politisk agenda når du er menighetsprest eller biskop»

– Nord-Hålogaland har siden 1970-tallet rekruttert sterke nordnorske stemmer til biskoper. Men her i Sør-Hålogaland har det bare vært biskoper som snakket en annen dialekt, sier Rolf Steffensen (56).

I 2007 ble sokneprest Rolf Steffensen spurt av to partier om å være deres ordførerkandidat i Hamarøy kommune. Etter to ordførerperioder for Arbeiderpartiet vil Steffensen nå helt ut av politikken. Han går tilbake til prestjobben i bygda der han vokste opp, og der han har hatt mesteparten av sitt yrkesaktive liv. Hvis nordlendingen da ikke blir ny biskop i Bodø.

– Du har de siste åtte årene hatt permisjon fra soknepreststillingen, og vært heltidspolitiker, ordfører og regionrådsleder for de ni kommunene i Salten. Er din identitet nå mest prest eller politiker?

– Helt klart det første: Jeg har en sterk, pastoral identitet. Årene som lokalpolitiker har vært interessante. Men jeg gjorde det allerede i fjor høst klart at jeg etter kommunevalget ville tilbake til kirken. Jeg har valgt å være tro mot det jeg oppfatter er min oppgave i livet: Å være prest.

– Vil du som biskop i Sør-Hålogaland være en like sosialetisk engasjert og medieaktiv kirkeleder som Tor B. Jørgensen har vært?

– Kirken kan ikke gi fra seg sitt profetiske oppdrag. Noen er irriterte og frustrerte fordi de synes Tor B. Jørgensen uttaler seg for mye om politikk. Men de samme menneskene etterspør også Jørgensen og hans iblant plagsomme meninger. Han har vært en flott biskop, men Tor og jeg er forskjellige som personer. Vi vil markere og formulere oss forskjellig, og ha ulik tilnærming til en del saker. For meg er det dessuten viktig å være bevisst på at jeg har en historie som politiker. Min og kirkens integritet skal og må ivaretas uansett. Det er ryddig ikke å ha en politisk agenda når du er menighetsprest eller biskop.

– Hva vil du som biskop mene om oljeutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen?

– Som politikker har jeg i flere Arbeiderparti-sammenhenger gått på talerstolen og talt mot oljeboring. Jeg har her stått sammen med AUF, men ellers nesten alene. Det har vært mitt partipolitiske ståsted. Men å uttale seg om dette som biskop blir straks mer komplisert: Jeg oppfatter det ikke som en biskops oppgave å presentere praktiske, politiske løsninger. Kirkens mandat er å stille de viktige og relevante spørsmålene, og å være en etisk premissleverandør.

– Ved forrige bisperekrutteringsprosess i Sør-Hålogaland, i 2006, ble du nominert av bispedømmerådet, men denne gang var du ikke med blant de fem som bispedømmerådet nominerte. Hvordan opplevde du det?

– Jeg må ha lov til å si at jeg ble skuffet.

– Hvorfor sa du ja til såkalt tilleggsnominasjon?

– Fordi jeg fikk mange klapp på skuldra og henvendelser fra folk som mente jeg burde nomineres. Jeg har lyst til å være kandidat, og mener at min erfaring og bakgrunn er relevant.

– De tre biskopene som Kirkerådet har tilsatt, har alle vært menn. Mener du det er viktig at den neste biskopen som tilsettes er en kvinne?

– Kvinneperspektivet er viktig, men det kan likevel ikke være slik at ledere rekrutteres ut fra én enkeltfaktor. Alle de bispenominerte må kunne betraktes som reelle kandidater.

– Hvilke ledererfaringer mener du gjør deg til en god bispekandidat?

– Jeg har en ganske mangesidig lederbakgrunn, utover det å lede prestetjeneste og kirkelig arbeid. Jeg har vært medlem i en rekke regionale og nasjonale kirkelige organer. Men jeg tenker at jeg ikke minst har en sterk, nordnorsk identitet. Så sent som på slutten av 1970-tallet, da jeg studerte i Oslo, opplevde jeg diskriminering. Det var smertefullt å bli forsøkt rettet på da jeg holdt praksispreken i en av Oslos kirker, fordi noen hevdet de ikke forsto. Dette rammet min identitet. I dag oppleves erfaringen som min gave til Gud og kirken.

– Hva vil du som biskop tilføre Bispemøtet av ny kompetanse?

– Jeg har brukt masse tid på forholdet mellom majoritet og minoritet, blant annet gjennom et lokalt forsoningsprosjekt mellom samer og nordmenn. Her er jeg blitt bevisst på at jeg selv har en samisk arv som min familie på et tidspunkt fant det nødvendig å fornekte og undertrykke. Internasjonalt har jeg mye erfaring og mange kontakter, særlig knyttet til forsoningsarbeid. Jeg tenker også at min bakgrunn fra politikk vil ha stor betydning. Som kirkeleder er det viktig å kunne se koblingen til det øvrige samfunnet. Javisst er Norge blitt mer flerkulturelt og flerreligiøst, men Den norske kirke er fortsatt en vel ansett samfunnsaktør, kanskje særlig i mange mindre lokalsamfunn, som her i Nord-Norge. Endringen av relasjonene mellom staten og Den norske kirke har skapt en ny situasjon. Men forandringene i organiseringen av norske kommuner vil også bli en stor utfordring. For siden det i hovedsak er kommunene som finansierer folkekirken, kan kommunereformen gjøre det nødvendig med store endringer også i kirkestrukturen.

– Hva er din svakhet som leder?

– Min styrke kan også være min svakhet. Jeg er en sterk, modig og handlingsrettet leder, som også er verbalt sterk. Som regel er det et gode både for presten og politikeren, men jeg er bevisst på at jeg noen ganger kan ta en del plass.

– Hvordan vil du med en setning definere begrepet «folkekirke»?

– For meg er folkekirken et åpent og inkluderende fellesskap der det å følge Jesus står i sentrum.

– Hva er din siste kulturopplevelse, og hva betød den for deg personlig?

– En pianokonsert i Hamsun-galleriet på idylliske Tranøy i Hamarøy. En ung pianist fra Nederland og Serbia, Milos Gouka, spilte Liszt. Det var en nytelse å dele denne opplevelsen med familie og gode venner.

– Hvilket bibelvers betyr mest for deg personlig?

– Helt siden jeg var ung har 1. Tim. 4.12. vært mitt bibelvers: «La ingen forakte deg fordi du er ung, men vær et forbilde for de troende i ord og livsførsel, i kjærllighet, tro og renhet.» Med tanke på at jeg ikke lenger er helt ung, må jeg kanskje finne et nytt, men oppfordringen det gir står fortsatt ved lag.

‘Etter hvert er jeg blitt ganske uredd og trygg’

– Jeg mener det er viktig at den neste biskopen blir en kvinne, og at det blir en kvinne med en klar profil. Jeg kjenner menn som er feminister og kvinner som ikke er det, sier Kari Veiteberg (54).

Hun er vestlending og har teologisk spisskompetanse på liturgi, teaterutdannelse og praktisk prestedtjeneste på gateplan fra mange år som bymisjonsprest i Kirkens Bymisjon i Oslo og Bergen.

Hva er ditt beste råd til en ny biskop?

– Vær tydelig på Kristus-forkynnelsen. Vær en klar diakonal og profetisk røst. Og vær en god leder for alle de tilsatte i bispedømmet.

Hvorfor har du selv svart ja til å være bispekandidat?

– Fordi jeg tror jeg kan være biskop. Jeg har det fint som bymisjonsprest. Men da jeg ble utfordret av bispedømmerådet, svarte jeg ja.

Hva vil du som biskop tilføre Bispemøtet av ny kompetanse?

– Den kompetansen jeg fikk ved å ha ansvaret for gudstjenester og liturgiske samlinger på Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Sør-Korea i 2013. Jeg har teologisk doktorgrad, bred kompetanse særlig på bibellesing, liturgi og økumenikk. Jeg kommer også til å tilføre Bispemøtet en gatenær, diakonal kompetanse, fra oppsøkende arbeid og gudstjenesteliv blant folk på gata i norske byer.

Hvilke ledererfaringer mener du gjør deg til en god bispekandidat?

– Jeg mener det er viktig alltid å være bevisst på hvordan makten fungerer. Jeg har med meg det jeg lærte av sosialpsykologi-professor Berit Ås om hersketeknikker. Og etter hvert er jeg blitt en ganske uredd og trygg kvinne.

Hva er din svakhet som leder?

– Jeg er selvsagt et ganske alminnelig menneske av kjøtt og blod, med feil og mangler. En svakhet kan være at jeg er følsom, sårbar og gjerne vil at alle skal ha det godt. Jeg tenker at det er viktig å kunne be om unnskyldning, og det prøver jeg å gjøre når det trengs

De tre biskopene som Kirkerådet har tilsatt, har alle vært menn. Mener du det er viktig at den neste biskopen som tilsettes er en kvinne?

– Det er viktig at biskopen i Sør-Hålogaland blir en kvinne, og at det blir en kvinne med en klar profil. Jeg kjenner menn som er feminister og kvinner som ikke er det. Selv bærer jeg med meg at

jeg som teologisk student fikk beskjed om at jeg ikke kunne bli ordinert til prest i mitt eget bispedømme, Bjørgvin, fordi biskopen var imot kvinners prestatjeneste.

Vil du som biskop i Sør-Hålogaland være en like sosialetisk engasjert og medieaktiv kirkeleder som Tor B. Jørgensen har vært?

– Ja, det vil jeg. Jeg ønsker, som han, å stå i den profetiske tradisjonen og dele Jesu holdning. Jeg vil være med å rope ut mot fattigdom til fordel for de som blir tråkket på. Mitt bilde av en biskop er en som er slik!

Hva vil du som biskop mene om oljeutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen?

– Jeg vil si nei. Klima er en stor utfordring som både biskopene i Norge og kirkeledere i resten av verden har forpliktet seg på – nærmest som førsteprioritet. Jeg ser for meg at en biskop alltid går lenger enn å tekkes det ene eller det andre politiske partiet.

Er du villig til å skjule en asyl- søker med vedtak om returreise i din bolig?

– Ja, det kan jeg være. Jeg er brennende opptatt at vi skal være villige til å åpne våre hus. Jeg ser for meg at jeg også som biskop kan være med på å lage flere åpne fellesskap. Ellers gleder jeg meg over hver eneste kommune som sier ja til å ta imot flere asylsøkere og flyktninger fra Syria.

Du mener at likekjønnede bør få gifte seg i kirken. Hvordan vil du som biskop forholde deg til de som ikke er enig med deg i det spørsmålet?

– Kirken har vedtatt at vi skal respektere begge syn. Jeg tenker at de som er imot kirkelig vigsel av likekjønnede står fram med sitt syn, men henviser til andre prester som vil forestå vigselshandlingen. Dette kommer til å gå veldig greit.

Hvordan vil du med én setning definere begrepet «folkekirke»?

– Jeg brenner for en kirke som ivaretar barnet like godt som den demente og der de uten fast arbeid like gjerne som de med arbeid kan si: «Dette er kirka vår.» Jeg har hørt om altfor mange som snur i kirkedøra. For når de ser inn i kirka og ser hvem som er der, opplever de at de ikke hører hjemme innenfor.

– Hva slags forhold har du til misjon?

– Jeg har et sterkt forhold til misjon, og det er blitt enda sterkere etter at jeg var på KVs generalforsamling i Sør-Korea og erfarte «Missions from the margins». Nå er det våre venner i sør og øst som har mest å lære oss, ikke motsatt.

Mener du at prester i fremtiden bør tilsettes av bispedømmerådet eller av et organ nærmere grasrota?

– Bispedømmerådet. Jeg godtar ikke premisset som ligger i spørsmålet, at bispedømmerådet ikke er nær grasrota.

Hva mener du er karakteristisk for Sør-Hålogaland bispedømme til forskjell fra andre bispedømmer, og hvilke utfordringer gir dette for bispjetjenesten der?

– Du finner ikke maken til natur! Men det er store avstander og utfordringer med kommunikasjon. Det trengs gode kirkelige ansatte og også ordninger som kan bidra til å styrke lokalmiljøene og gjøre folk stolte over å bo der de bor.

Hva er din siste kulturopplevelse, og hva betød den for deg personlig?

– Jeg har kulturopplevelser nesten hver eneste dag, og gjerne på Black Box, teaterscenen der jeg også selv har spilt. Men min siste kulturopplevelse var på Bymisjonssenteret 17. mai. Da laget vi vårt eget tog som gikk rundt kvartalet, anført av et skramle- orkester og min kollega Nils Bernhard Topland på trekkspill. Det er sånne ting jeg blir glad av.

Hvilket bibelvers betyr mest for deg personlig?

– Lukas 4, Jesu programtale i synagogen i Nasaret: «Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra -Herren.»